

NAGY KÁROLY (1797-1868)

Nagy Károly a reformkor hajnalán született Rév-Komáromban, a XVIII. századi Magyarország egyik szellemi központjában. Apja gyógyszerészként a felvilágosodás szellemében nevelte a fiát és az akkoriban híres, pozsonyi evangélikus gimnáziumba íratta be. Hirtelen árvaságra jutván az iskoláit nem hagyta abba, hanem a bécsi akadémián folytatta tanulmányait. Kémiai doktori diplomáját megszerezve több magyarországi nemes szolgálatába szegődött - szinte kézzel-kézre adták, hogy zűrés anyagi helyzetüket tisztába tegye. A bécsi udvarban számos arisztokratával, tudóssal és művésszel ismerkedett meg. Személyes kapcsolatai révén eljutott külföldre és Európa szellemi központjába, Párizsba. Megismerkedett a kor szellemi áramlataival, otthonosan mozgott a politikai és tudományos körökben.

1832-ben felvételt nyert a Magyar Tudós Társaságba, ahol hasonló gondolkodású emberekkel a haza fejlődésén gondolkodott. Az 1830-as években hosszú utazást tett a tengerentúlon, úti beszámolóit Magyarországon megjelentetve nagy feltűnést keltett. (Jackson elnök barátságába fogadta, s szolgálatai elismeréseképpen - úti beszámolók, tudományos kapcsolatok megteremtése - amerikai állampolgárságot kapott - első magyarként a Függetlenségi nyilatkozat kikiáltását követően.) Utazásai során látóköre kiszélesedett, nézeteinek újságcikkekben adott nyilvánosságot.

Külföldön szerzett ismereteit Magyarországon szerette volna kamatoztatni. Számos tankönyvet írt elemi iskolások számára, melyet mecénások segítségével kinyomtatott és ingyen szétosztott. Elkészítette az első magyar nyelvű földgömböt, majd éggömböt - 100 példányt Batthyány Kázmér támogatásával szintén iskolák között osztott szét. 1844-ben Párizsban megvásárolta egy ékszerésznél a platina méter etalont, megrendelve egyúttal a kilogramm etalont is - ezeket használva vezették be 1876-ban Magyarországon a hivatalos mértékegységet.

1845-ben elérkezettnek látta az időt dédelgetett terve megvalósítására - csillagda létesítésébe kezdett bicskei birtokán.

*„Régi, kedvencz eszméje volt Magyarországon egy, a tudomány magasságán álló csillagászati **observatoriumot** felállítani, mivel a budai és egri obsevatoriumok még csak létezésük jelét sem adták, s kifejezése szerint egy „batkát” sem érnek. Szándéka volt még Bicskén egy **seminariumot** is alapítani, melyben matematikusokat, természettudósokat és csillagászokat akart képeztetni”* - írta Kondor Gusztáv.

Barátait (Kisfaludy, Vörösmarty, Kazinczy, Szemere, Kölcsey, Tittel) szerette meghívni és megvendégelni, ehhez is méltó környezetet akart teremteni.

Az 1848-as forradalmat követő szabadságharc romba döntötte terveit-miután mindenét a magyar államra hagyta, külföldre menekült. Élete hátralevő részében csillagászati kutatásokkal foglalkozott, írt még egy csillagászati tárgyú könyvet. Egyre elborulóbb elmével ugyan, de figyelemmel kísérte a hazai politikai változásokat. Magyarország földjére többé nem lépett.

„E ritka tudós, kinek egyedüli törekvése volt nemzetét műveltté, boldoggá tenni, bámulatos munkássága által szerzett egész vagyonát tudományos célokra szentelte, ki nagyszerű adományozása által édes hazájának kimondhatatlan hasznot hozott és ezzel dicső nevét felejthetlenné tette - e kitűnő hazánkfia, fájdalom! messze távol édes hazájától, idegen földben nyugszik.” - fejezte be emlékbeszédét Nagy Károly felett az Akadémián Kondor Gusztáv.

M E G H Í V Ó

Nagy Károly
emlékkonferencia

2017
d e c e m b e r 8.

A Bicskei Egységes Művelődési Központ és Könyvtár
Nagy Károly Városi Könyvtára tisztelettel meghívja Önt a

Nagy Károly Emlékkonferenciára,

melyet a reformkori természettudós
születésének 220. évfordulója tiszteletére rendez.

Időpont:

2017. december 8. (péntek) 13 óra

Helyszín:

a BEMKK Nagy Károly Városi Könyvtára

Bicske Kisfaludy u. 29.

A rendezvény fővédnöke:

Tessely Zoltán

országgyűlési képviselő,

az Etyek, valamint a Szent László- és Váli-völgy
területfejlesztéséért felelős miniszterelnöki biztos

A rendezvény támogatói:

Bicske Város Önkormányzata

Magyar Csillagászati Egyesület

Nagy Károly Csillagászati Alapítvány

PROGRAM

- 13:00 *Köszöntő* **Pálffy Károly** Bicske város polgármestere
- 13:15 *Nagy Károly és a bicskei csillagvizsgáló*
Horvai Ferenc, a Nagy Károly Csillagászati Alapítvány elnöke
- 14:00 *Nagy Károly műszerei*
Bartha Lajos csillagásztörténész
- 14:20 *Játék a gondolattal, avagy a Hegyikastély területének kutatása
régészeti eszközökkel*
Szolnoki Tamás régész
- 14:40 Szünet
- 15:00 *Nagy Károly egykori birtoka is életre kel a Pannónia Szíve
Program keretében?*
Tessely Zoltán országgyűlési képviselő,
területfejlesztésért felelős miniszterelnöki biztos
- 15:30 *Magyar nyelvű éggömbök*
Mizser Attila a Magyar Csillagászati Egyesület főttkára
- 15:50 *A Nap nyomában*
Bajmóczy György bicskei amatőr csillagász
- 16:05 *Fókuszban az asztrofotó*
Szűcs Mátyás bicskei asztrofotós
- 16:20 *Csillagfény mellett - Csillagászati (majdnem) tankönyv
című munkáját mutatja be* **Fejes Zsolt** amatőr csillagász
- 16:35 *Zárszó* **Bálint Istvánné** Bicske város alpolgármestere
- 16:45 *Koszorúzás a Nagy Károly emléktáblánál*

A könyvtár olvasótermében Nagy Károly emlékére készített
fotó-dokumentációs kiállítás tekinthető meg.

A rendezvényt követően derült égbolt esetén
távcsöves bemutatás lesz.